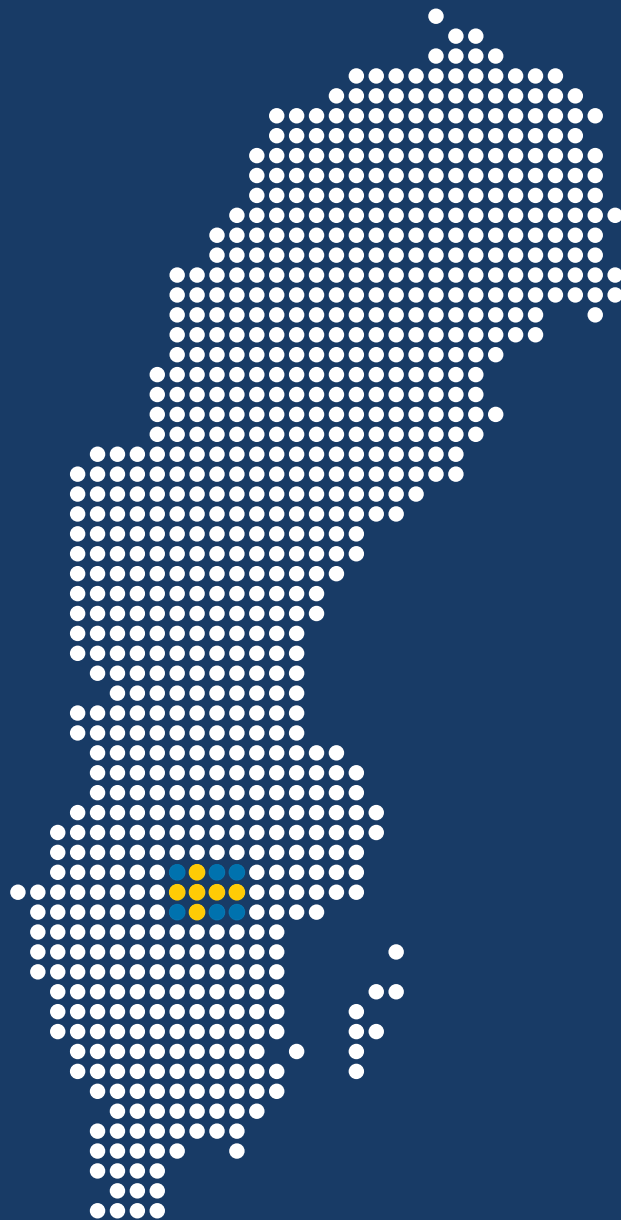

BUSINESS SWEDEN

FDI ÖVERSIKT 2019

INVESTERINGAR I DEN GLOBALA OCH SVENSKA EKONOMIN

”Att de internationella direktinvesteringarna stagnerat det senaste decenniet tyder på att vi är inne i ett nytt skede av globaliseringen.”

Lena Sellgren, Chefekonom, Business Sweden

SAMMANFATTNING

- De globala direktinvesteringarna föll med 13 procent 2018, till 1 297 miljarder USD. I Europa halverades de utländska investeringarna. Nedgången drevs främst av amerikanska företags massiva återföring av kapital från utlandet till USA. Samtidigt mildrades nedgången av en stark global marknad för företagsförvärv.
- Inflödet av utländska direktinvesteringar i Sverige uppgick till 87 miljarder SEK 2018, vilket är en tillbakagång med 17 procent från 2017 och under genomsnittet för perioden 2000–2018. Europeiska företag dominerar investeringarna i Sverige. Tjänstesektorn står för 60 procent av investeringarna. Sammantaget uppgick de utländska direktinvesteringstillgångarna i Sverige till 2 909 miljarder SEK 2017 (senast tillgängliga siffra), vilket motsvarar 64 procent av BNP.
- Business Swedens trendspaning visar att de globala direktinvesteringarna kommer att påverkas positivt av en fortsatt god – om än dämpad – utveckling av världsekonomin, internationaliseringen av tillväxtländernas näringsliv och små och medelstora företags ökade närvaro på utlandsmarknaden. Även det pågående teknikskiftet inom industrin och länders satsningar på hållbar produktion kommer att kräva stora investeringar. Motkrafter är en tilltagande protektionism, ökat fokus på marknadsnära produktion samt företagets successiva orientering mot tjänster, som ofta tillhandahålls på den lokala marknaden och inte nödvändigtvis kräver stora kapitalinvesteringar.
- Ur ett svenskt perspektiv är det särskilt Asiens snabba internationalisering som ger nya möjligheter för investeringar, såväl svenska investeringar i Asien som asiatiska investeringar i Sverige. Asien var mottagare av 40 procent av de globala direktinvesteringarna 2018.

Internationella direktinvesteringar (*foreign direct investment*, FDI, eller *outward direct investment*, ODI) definieras som investeringar där en investerare, vanligtvis ett företag, direkt eller indirekt äger minst 10 procent av aktier, andelar eller röster i en verksamhet belägen i ett annat land. Kännetecknen för en direktinvestering – i motsats till en portföljinvestering – är långsiktighet och ägarkontroll. Direktinvesteringar sker främst genom företagsförvärv, nyetableringar samt ersättnings- och expansionsinvesteringar.

Uppgifter om utländska direktinvesteringar i Sverige samlas in av Statistiska Centralbyrån (SCB) på uppdrag av Riksbanken, som del av underlaget till betalningsbalansen och nationalräkenskaperna. Mot bakgrund av att statistiken redovisar finansiella transaktioner – som också kan vara hänförliga till exempelvis omstruktureringar och koncernlån – bör den tolkas med försiktighet. Siffrorna kan också komma att revideras vid en senare tidpunkt.

För en närmare beskrivning av statistiken, se Business Swedens rapport ”När företagen investerar” (2018).

I syfte att förenkla framställningen benämns direktinvesteringar i den här rapporten omväxlingsvis som ”investeringar”.

Alla belopp är i löpande priser.

INTERNATIONELLA DIREKTINVESTERINGAR

Bakom det enskilda företagens beslut om utlandsinvesteringar finns huvudsakligen tre typer av motiv: att nå nya marknader, att sänka kostnaderna samt att nyttja eller förvärva strategiska tillgångar. Ofta ligger flera av motiven bakom en investering, men väger olika tungt i olika situationer. Till strategiska tillgångar räknas här till exempel talang och kompetens, forskning och utveckling (FoU), teknologi, varumärken och patent samt, inom vissa branscher, råvaror som olja, gas, mineraler och även ”grön” energi. Företagets yttersta drivkrafter bakom utlandsinvesteringar är strävan efter ökade intäkter och förbättrad lönsamhet.

NYA FÖRUTSÄTTNINGAR

Hur den enskilda utlandsinvesteringen utformas grundar sig på en blandning av faktorer som, förutom de ovan nämnda motiven, beror på företagens interna förutsättningar och verksamhet, konkurrenssituationen och villkoren på olika marknader.

Marknadsdrivna *horisontella* investeringar innebär att delar av företagens verksamhet i hemlandet kopieras på en eller flera utlandsmarknader.

Framväxande teknologier, kommunikationer och transporter gör det möjligt att på ett genomgripande sätt bryta upp produktionen i sina beståndsdelar och lokalisera den geografiskt till länder och regioner som erbjuder goda förutsättningar för pris, kvalitet och tillgänglighet.

Dessa (främst) kostnadsdrivna, *vertikala* investeringar splittrar upp produktionsprocessen i olika led i förädlingskedjan och utnyttjar samordningsvinster samt skillnader i faktorpriser (löner och räntor med mera) mellan länder.

Under senare år har takten i utlokaliseringen av tillverkning till låglöneländer bromsat in och i enskilda fall vänts i sin motsats till hemtagning av produktion, så kallad *re-shoring* – detta till följd av ökad automation, digitalisering och efterfrågan från företagens kunder på innovationsför-

måga och snabba omställningar i produktion och leveranser.

ÄNNU ETT SVAGT INVESTERINGSÅR

Nyligen publicerade siffror från FN-organet UNCTAD visar att de globala direktinvesteringarna föll med 13 procent 2018 jämfört med året innan – till 1 297 miljarder USD från 1 497 miljarder USD, se Digram 1 på motstående sida. De utländska investeringarna i Europa mer än halverades till 172 miljarder USD.

Förklaringen är främst att amerikanska företag återförde stora belopp ackumulerade vinster i utlandet under första hälften av 2018, i stor utsträckning som en effekt av USA:s skattereform från året innan. Reformen innebär bland annat en kraftig sänkning av bolagsskatten samt en skatterabatt på amerikanska bolagsvinster som tas hem till USA de närmaste åren.

Effekten på de utländska investeringarna är tydlig för länder som Schweiz och Irland (-87 respektive -66 miljarder USD), där amerikanska företag placerar vinstmedel av skatteskal. Hemtagningen av vinstmedel kan också avläsas i siffran för amerikanska utgående direktinvesteringar. De uppgick till -64 miljarder USD, vilket kan jämföras med +277 miljarder USD 2017. Drygt hälften av USA:s direktinvesteringstillgångar i utlandet på 6 500 miljarder USD är lokaliserade i Europa.

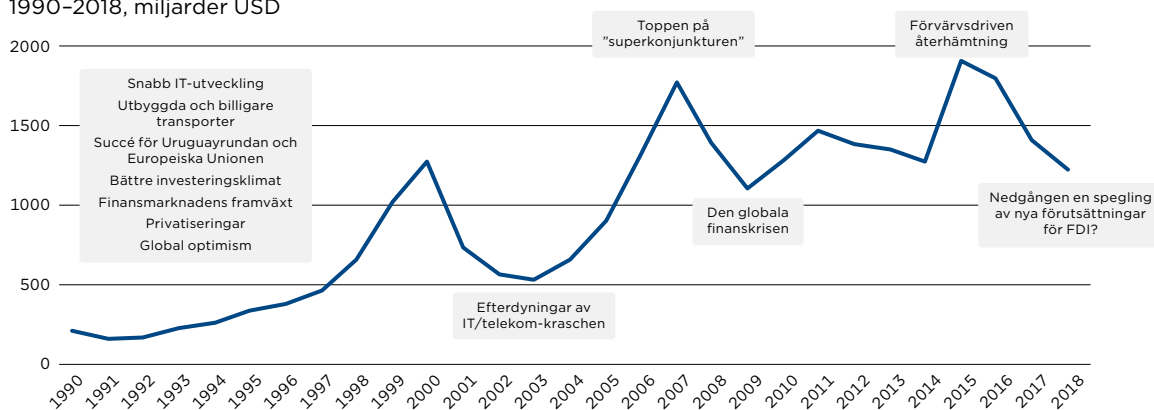
Även i Nordamerika minskade de utländska investeringarna något, med 4 procent till 291 miljarder USD. I Asien ökade istället investeringarna med 4 procent till 512 miljarder USD. I de mindre investeringsregionerna gick utvecklingen åt olika håll; medan de utländska investeringarna i Latinamerika minskade med 6 procent till 147 miljarder USD ökade investeringarna i Afrika med 11 procent till 46 miljarder USD.

Bilden av fallande globala investeringar är dock inte entydig. Tvärtom visar kartläggningar gjorda av konsultföretag på en uppgång för företags investeringsprojekt i utlandet under 2018.

Diagram 1

FÖRETAGENS UTLANDSINVESTERINGAR FALLER FÖR TREDJE ÅRET I FÖLJD

Globala flöden av direktinvesteringar
1990–2018, miljarder USD

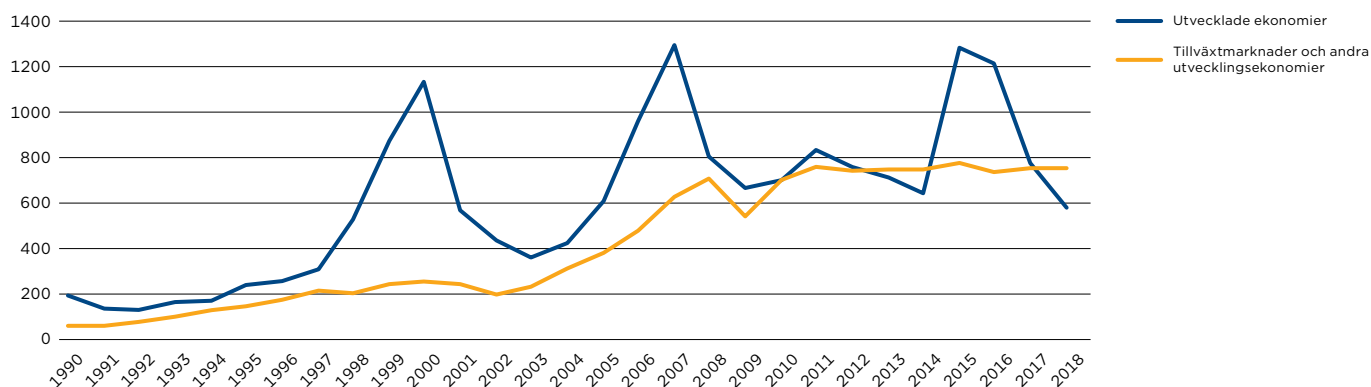

Källor: UNCTAD, Business Sweden (2019)

Diagram 2

ÖVER HÄLFTEN AV INVESTERINGARNA GÅR TILL UTVECKLINGSEKONOMIER

Globala flöden av direktinvesteringar
1990–2018, miljarder USD

Källor: UNCTAD, Business Sweden (2019)

NEDGÅNGEN FÖRKLARAD?

Trendmässigt uppvisar de globala direktinvesteringarna en stagnation som inte kan förklaras av konjunkturen. Den ekonomiska tillväxten i världen är relativt god och förvärvsaktiviteten är hög.

Under 1990-talet ökade de globala direktinvesteringarna med i genomsnitt 21 procent per år. Mellan 2000–2007 var ökningen 8 procent. Från finanskrisen till och med idag är ökningen endast 1 procent per år.

Det kan finnas flera skäl till den uppenbara stagnationen. En möjlig förklaring är att utländska direktinvesteringar har blivit mer svårångade i statistiken, bland annat i takt med att de finansiella uppläggen vid till exempel företagsförvärv blivit mer avancerade. Internationaliseringen av kapitalmarknaden har underlättat lokal finansiering, som inte fångas inte upp i statistiken.

Ett annan möjlig förklaring är ökad koncentration av industriföretagens produktion och handel med industrivaror i de tre regionerna Nordamerika, Europa och Asien. Företagens ändrade strategi mot marknadsnära produktion minskar omfattningen av utlokalisering och fragmentering av tillverkning på olika länder.

En tredje möjlig förklaring är att företagens ökade tjänsteorientering ofta sker lokalt och dessutom minskar behovet av tunga investeringar.

Diagram 2 ovan visar utvecklingen av utländska direktinvesteringar i utvecklade länder respektive tillväxtländer och utvecklingsekonomier. Medan investeringarna i utvecklingsländerna främst har syftat till att etablera närvaro och bygga ny produktionskapacitet visar de tydliga topparna 2000, 2007 och 2015 hur en uppdriven förvärvsfrekvens och höga företagsvärderingar slår igenom i siffrorna för utländska direktinvesteringar i avancerade ekonomier.

UTLÄNDSKA DIREKTINVESTERINGAR I SVERIGE

Sverige har sedan mitten av 1990-talet varit ett betydande värmland för utländska direktinvesteringar. En rad inhemska och internationella faktorer samverkade då för att driva på det utländska intresset. Sveriges EU-inträde 1995 liksom en period av omfattande avregleringar och privatiseringar av tidigare offentliga verksamheter gav utländska företag nya incitament att exploatera potentialen för investeringar i Sverige.

KONJUNKTUREN SPELAR ROLL

De nya strukturella förutsättningarna för internationellt företagande har i kombination med Sveriges attraktionskraft bidragit till en kraftig ökning av den utländska affärsvärlden. Men de årliga utländska direktinvesteringarna i Sverige går även upp och ned med konjunkturen. Den varierande investeringsnivån avspeglar det faktum att företagen tenderar att expandera verksamheten och ta sig an nya marknader i goda tider (då

priserna också oftast är högre), medan deras entusiasm inför utlandsexpansion svalnar när tiderna är sämre.

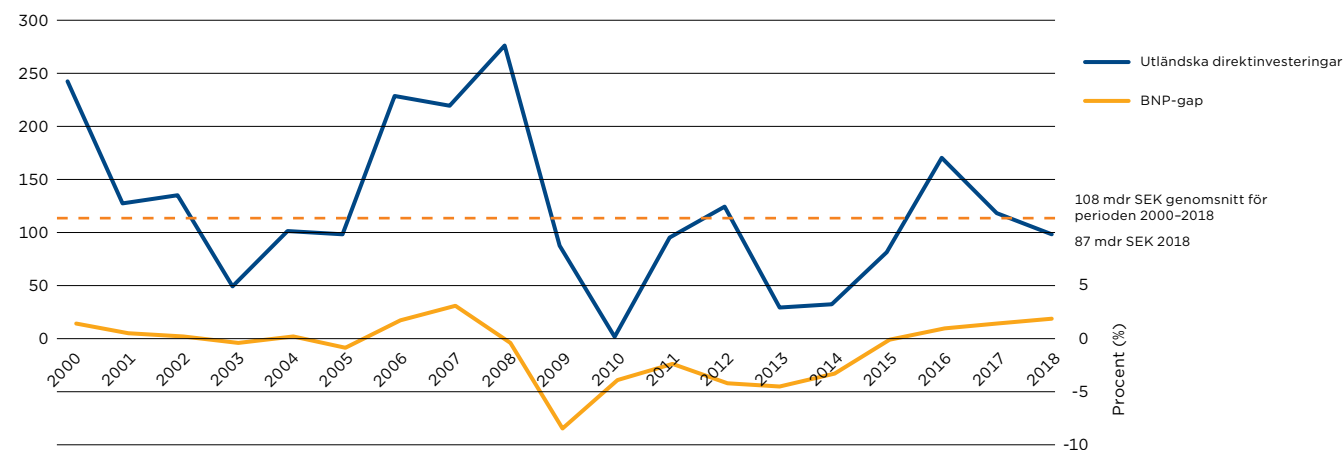
Diagram 3 nedan visar hur de årsvisa volymerna av utländska direktinvesteringar i Sverige varierar med det så kallade BNP-gapet, som visar skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP och är ett mått på konjunkturen. När kurvan ligger över nollstrecket är konjunkturen god och tvärtom när den ligger under nollstrecket. De utländska direktinvesteringarna i Sverige uppgick till 87 miljarder SEK 2018, vilket är under genomsnittet för perioden 2000–2018. Såväl 2017 som 2018 faller de utländska investeringarna i Sverige, tvärt emot vad som skulle vara i linje med den goda ekonomiska konjunkturen.

Det faktum att Sverige har en av världens mest internationaliserade ekonomier bidrar till att hålla uppe volymerna på de utländska investeringarna, genom att vinster kontinuerligt återinvesteras i

Diagram 3

NEDGÅNG AV UTLÄNDSKA DIREKTINVESTERINGAR ÄVEN I SVERIGE

Inflöden av utländska direktinvesteringar och BNP-gap i Sverige 2000–2018, miljarder SEK och procent

Not: Siffran för utländska direktinvesteringar 2018 är preliminär och kan komma att revideras
Källor: Konjunkturinstitutet, UNCTAD, Business Sweden (2019)

den svenska verksamheten. De utländska företagen sysselsätter 680 000 svenskar, vilket motsvarar 39 procent av andelen anställda i tillverkningsindustrin och 20 procent i tjänstesektorn. Många av dotterbolagen i Sverige är investeringstunga verksamheter med svenskt ursprung, t.ex. ABB, AstraZeneca, Volvo Cars och Scania.

EUROPA DOMINERAR

Som Diagram 4 visar nedan är det framför allt företag från Norden och andra europeiska länder som är närvarande i Sverige. Amerikanska företag har tappat relativt sett i betydelse det senaste decenniet, samtidigt som asiatiska företag – främst kinesiska och indiska företag – har ökat sin närvaro i Sverige markant, om än från låga nivåer.

Konglomeratet Hitachis uppköp av ABB Power Grids under 2018 innebär en kraftig ökning av de japanska affärsintressena i Sverige.

Holdingbolag i främst Luxemburg och Nederländerna är på papperet stora investerare i Sverige,

men i de flesta fall finns det kontrollerande moderbolaget någon annanstans, ibland till och med i Sverige.

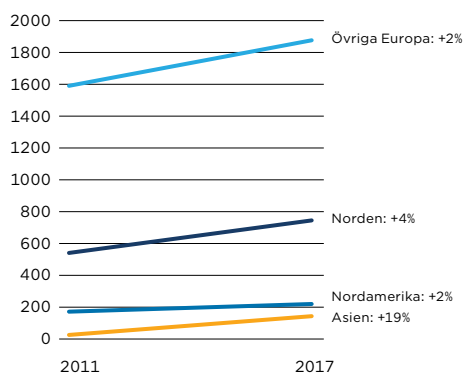
De samlade utländska direktinvesteringarna i Sverige fördelas till 60 procent på tjänstesektorn och till 40 procent på tillverkningsindustrin, se Diagram 5 nedan. I tjänstesektorn är det finans och försäkringar (465 miljarder SEK), handel och service (373 miljarder SEK) samt energi, vatten och återvinning (206 miljarder SEK) som drar till sig stora utländska investeringar. Investeringarna i tillverkningsindustrin uppgick till 1181 miljarder SEK 2017. Där ingår branscher som kemi och läkemedel (442 miljarder SEK), livsmedel (207 miljarder SEK) och fordon (178 miljarder SEK), se Diagram 6 och 7 på nästa sida.

Diagram 8 och 9 längst ned på nästa sida visar regionernas andelar och de mest betydande mottagarländerna för utländska direktinvesteringar 2018. Sverige var under året på 24:e plats, ett marginellt tapp från 23:e plats 2017.

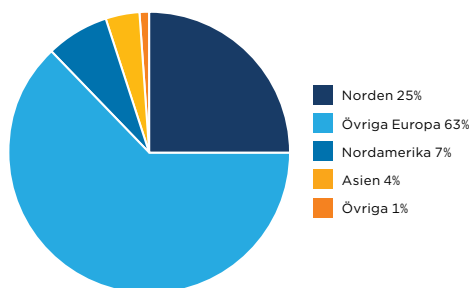
Diagram 4

EUROPEISKA FÖRETAG DOMINERAR UTLÄNDSKA DIREKTINVESTERINGAR I SVERIGE

Utländska direktinvesteringstillgångar i Sverige 2011-2017, miljarder SEK och genomsnittlig årlig förändring i procent

Utländska direktinvesteringstillgångar i Sverige 2017, fördelning på regioner i procent

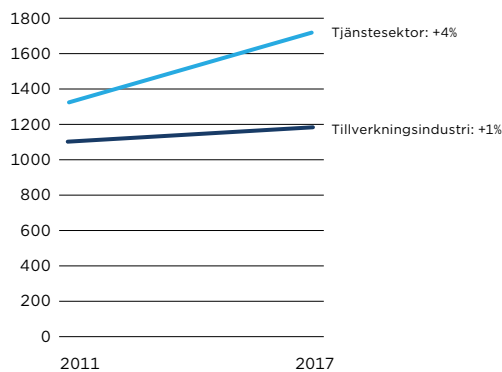

Not: De utländska direktinvesteringstillgångarna i Sverige ökade från 2463 miljarder SEK 2011 till 2909 miljarder SEK 2017
Källor: SCB, Business Sweden (2019)

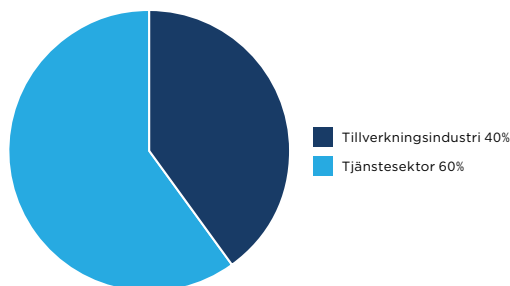
Diagram 5

UTLÄNDSKA INVESTERINGAR ÖKAR SNABBAST I TJÄNSTESEKTORN

Utländska direktinvesteringstillgångar i Sverige 2011-2017, miljarder SEK och genomsnittlig årlig förändring i procent

Utländska direktinvesteringstillgångar i Sverige 2017, fördelning på verksamheter i procent

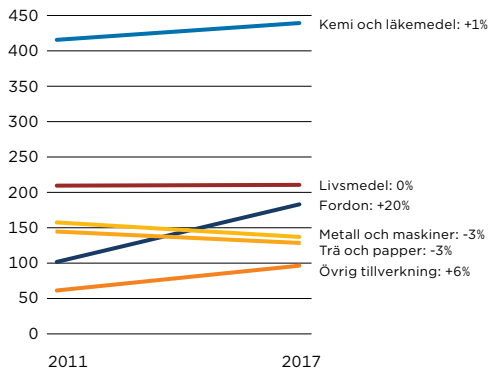

Not: Här ingår inte de utländska direktinvesteringstillgångarna i jordbruk och gruvindustri som uppgick till 14 miljarder SEK 2017
Källor: SCB, Business Sweden (2019)

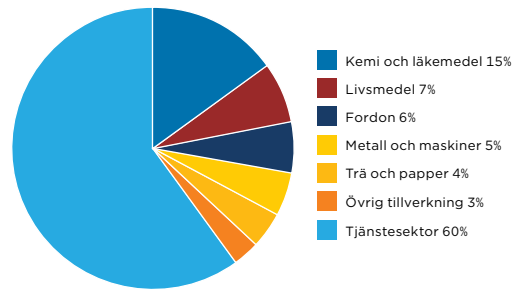
Diagram 6

SVENSK FORDONSINDUSTRI SÄRSKILT ATTRAKTIV FÖR UTLÄNDSKA INVESTERARE...

Utländska direktinvesteringstillgångar i Sverige
2011-2017, miljarder SEK och genomsnittlig årlig förändring i procent

Utländska direktinvesteringstillgångar i Sverige
2017, fördelning på branscher i procent

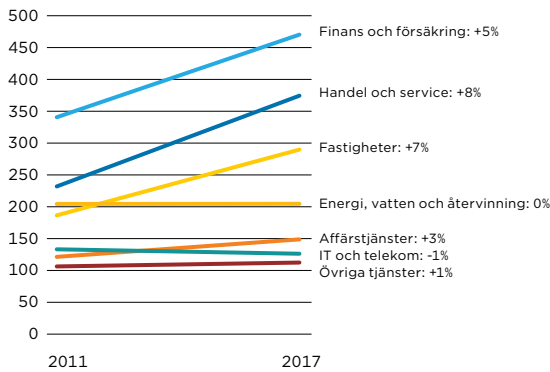

Källor: SCB, Business Sweden (2019)

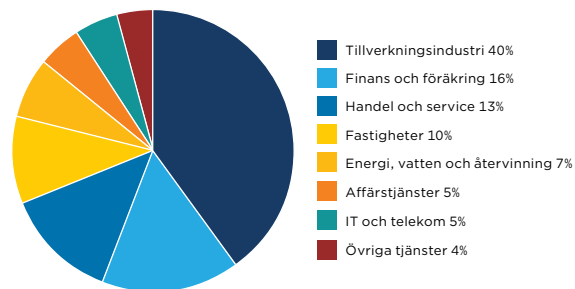
Diagram 7

... LIKSOM FLERA BRANSCHER I TJÄNSTESEKTORN

Utländska direktinvesteringstillgångar i Sverige
2011-2017, miljarder SEK och genomsnittlig årlig förändring i procent

Utländska direktinvesteringstillgångar i Sverige
2017, fördelning på branscher i procent

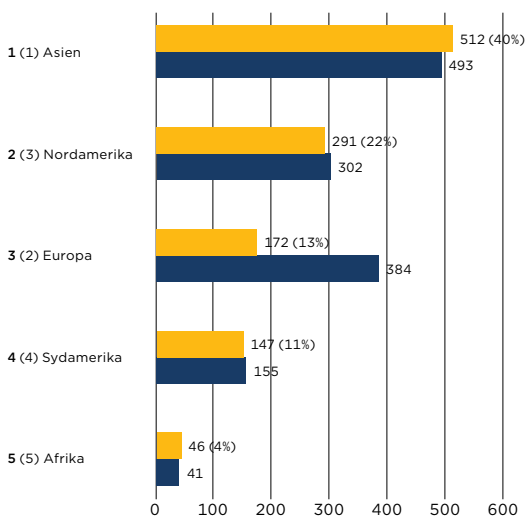

Källor: SCB, Business Sweden (2019)

Diagram 8

REGIONERNAS 5-I-TOPP

Inflöde av utländska direktinvesteringar 2017 och 2018, miljarder USD och andel av totalen i procent

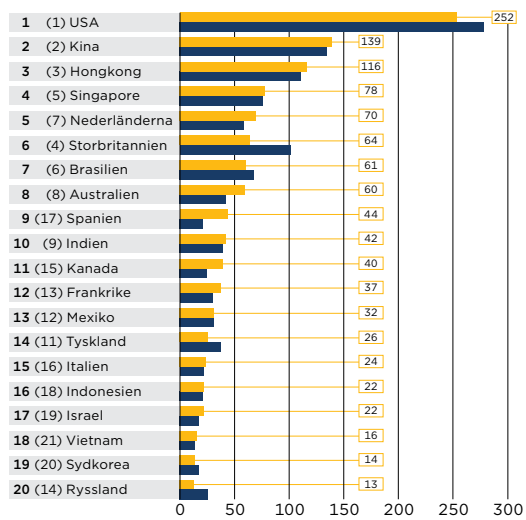
Not: 2017 års placering inom parentes; Regionindelning enligt UNCTAD. Ett restbelopp på 129 miljarder USD (10 procent av totalen) för 2018 fördelas på bl.a. Japan, Australien, Ryssland och delar av Centralasien

Källor: UNCTAD, Business Sweden (2019)

Diagram 9

LÄNDERNAS 20-I-TOPP

Inflöde av utländska direktinvesteringar 2017 och 2018, miljarder USD

Not: 2017 års placering inom parentes

Källor: UNCTAD, Business Sweden (2019)

INVESTERINGSLÄGET TILL 2025

Som Diagram 10 nedan visar är Sverige idag starkt internationaliserat mätt som de utländska direktinvesteringstillgångarnas storlek i relation till BNP. Den nedåtgående trenden sedan 2009 beror på att tillgångarna har vuxit endast långsamt samtidigt som den svenska ekonomin har varit inne i en period av stark tillväxt.

En framåtblick mot 2025 tar fasta på följande faktorer som kommer att påverka de globala direktinvesteringarna och Sverige:

- Världskonjunkturen har planat ut men kommer vara fortsatt god de närmaste åren, vilket ger en bra grund för en robust utveckling av de internationella direktinvesteringarna. Efter många år av underinvesteringar finns ett uppdämt investeringsbehov särskilt i Europa liksom i tillväxtekonomierna inom industri, jordbruk och infrastruktur. Teknikskiftet inom industrin samt länders satsningar på miljö och hållbarhet kommer att kräva stora investeringar. Om Trump-administrationens

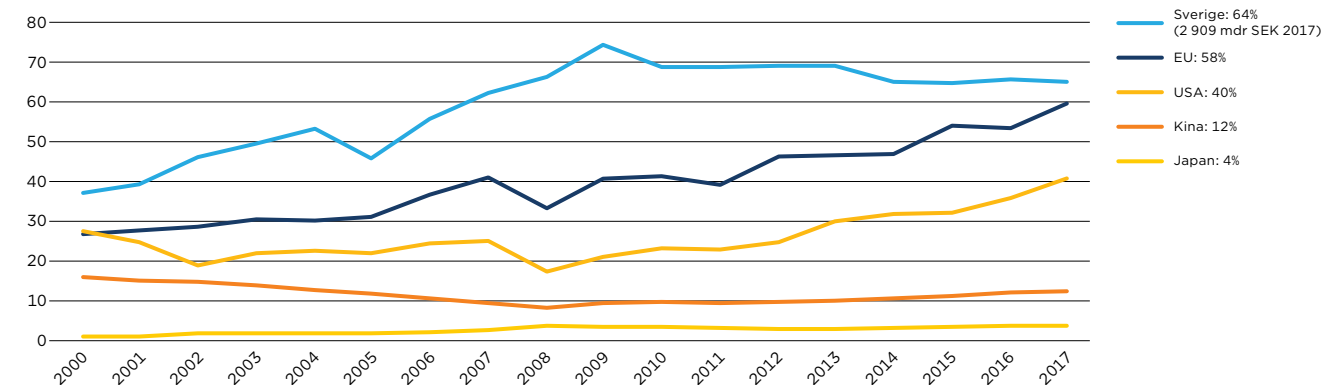
investeringsprogram för USA:s infrastruktur blir verklighet kan detta innebära öppningar för utländska investerare.

- Som Business Sweden konstaterar i rapporten "Tjänsterevolutionen – en global möjlighet för Sverige och svenska företag" (2018) blir näringslivet och den internationella handeln alltmer tjänsteorienterade. Detta innebär att internationell expansion mer sällan kommer att handla om stora kapitalinvesteringar i maskiner och utrustning. Samtidigt kan direktinvesteringarna skjuta i höjden till följd av internationella företagsförvärv i högt värderade tjänsteföretag.
- Nya förutsättningar för tillverkningsindustrin kommer att ytterligare dämpa takten i lokaliseringen av produktion till låglöneländer, vilket har varit en viktig drivkraft bakom de senaste decenniernas kraftiga ökningar av de internationella direktinvesteringarna.

Diagram 10

SVERIGES EKONOMI HÖGT INTERNATIONALISERAD

Utländska direktinvesteringstillgångar som andel av BNP
2000–2017, procent

Källor: SCB, Oxford Economics, UNCTAD, Business Sweden (2019)

Ökad automation, digitalisering och krav från kunderna på innovationskraft och snabba omställningar gör det mindre intressant för företag att hantera insatsvaror med långa leveransvägar. Business Sweden belyser de nya förutsättningarna i rapporten *Ändrad spelplan för industrin* (2019).

- Internationaliseringen av tillväxtekonomiernas näringsliv kommer att fortsätta i snabb takt, vilket driver upp de globala direktinvesteringarna. Diagram 11 nedan illustrerar kinesiska företags utlandsexpansion sedan år 2000. Kina var i egenskap av säte för kinesiska företag på andra plats efter Japan i en rangordning av de mest betydande länderna för utgående direktinvesteringar 2018.
- De kinesiska företagens expansion har framkallat negativa politiska reaktioner i främst avancerade ekonomier, kopplade till bristen på ömsesidighet i investeringsvillkoren samt uppfattningen att kinesiska företag konkurrerar med andra förutsättningar, ekonomiskt uppbackade av den kinesiska staten. I förlängningen kan reaktionerna

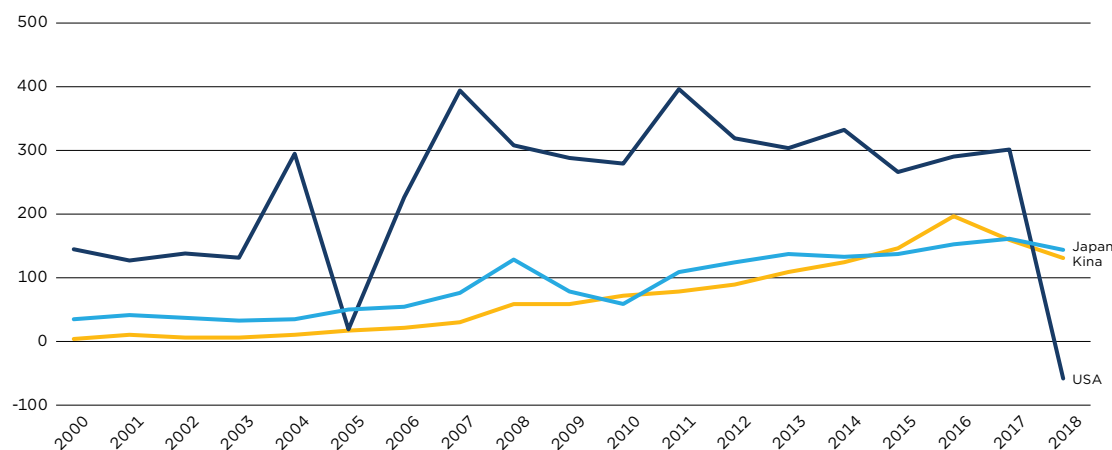
omsättas i praktisk politik och därmed skapa en motvikt till den pågående globaliseringen av näringslivet. USA:s agerande mot det kinesiska telekomföretaget Huawei under året är ett exempel på detta. EU har under året tagit fram ett förslag till enhetligt regelverk för granskning av utomeuropeiska förvärv av europeiska företag. Regelverket trädde i kraft i april 2019.

- Det faktum att små och medelstora företag kommer att internationaliseras snabbare och i större utsträckning än idag kommer att ge ett visst positivt avtryck i siffrorna över internationella direktinvesteringar. Trenden mot *open innovation* – där storföretag bjuder in mindre partners att verka i deras forsknings- och innovationsmiljöer – kommer att intensifieras.
- Ur ett svenskt perspektiv ger särskilt Asiens snabba internationalisering av näringslivet möjligheter att attrahera asiatiska företag som söker närvaro i Europa. Även Storbritanniens kommande utträde ur EU ("Brexit") ger vissa nya möjligheter för utländska direktinvesteringar i Sverige.

Diagram 11

KINESISKA FÖRETAG TUNGA UTLANDSINVESTERARE

Utfloden av direktinvesteringar från USA, Japan och Kina 2000–2018, miljarder USD

Not: Det kraftiga fallet för amerikanska företags utgående investeringar 2018 kan hänföras till hemtagning av ackumulerade vinster i utlandet, en effekt av USA:s skattereform 2017

Källor: UNCTAD, Business Sweden (2019)

Källor:

Konjunkturinstitutet
Statistiska Centralbyrån (SCB)
Tillväxtanalys

fDi Markets
Mergermarket
Oxford Economics
UNCTAD

Vi hjälper svenska företag öka sin globala försäljning och internationella företag investera och expandera i Sverige.

BUSINESS SWEDEN Box 240, SE-101 24 Stockholm, Sweden
World Trade Center, Klarabergsviadukten 70
T +46 8 588 660 00 info@business-sweden.se www.business-sweden.se

